

Halina Twaranowicz

Своеасаблівасць духоўнай паэзіі Хрысціны Лялько

Acta Polono-Ruthenica 16, 253-263

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Halina Twaranowicz
Białystok

Своеасаблівасць духоўнай паэзіі Хрысціны Лялько

Імкліва, прыгожа ўвайшла ў беларускую літаратуру Хрысціна Лялько. Апавяданні студэнткі філалагічнага факультэта Беларускага Дзяржаўнага ўніверсітэта адразу заўважылі і прыхільна прынялі высокія майстры слова Ян Скрыган і Янка Брыль. У 1985 годзе пабачыла свет яе кніга *Дарога над гару*, у 1989 – *Світанак над бярозамі*. Прозу Х. Лялько характарызуюць „выразны псіхалагізм, моцная лірычная плынь, умённе сканцэнтраванасць мастацкую думку, пэўнасць этычнай пазіцыі”¹.

Пасля заканчэння ўніверсітэта Х. Лялько працавала ў Літаратурным музеі Янкі Купалы, у штотыднёвіку „Літаратура і мастацтва”, часопісе „Беларусь”. На сённяшні ж дзень з 1995 года яна – рэдактар каталіцкага часопіса „Наша вера”, заснавальнікам якога з’яўляецца Мінска-Магілёўская архідыяцэзія РКК ў Рэспубліцы Беларусь. Ужо выйшла каля 60 нумароў гэтага, можна сказаць элітарнага, тэалагічна-навуковага і літаратурна-мастацкага выдання. Апрача таго, што Х. Лялько стварыла калектыў аднадумцаў, шчыра зацікаўленых духоўна-рэлігійнымі праблемамі, выдавецкі Цэнтр „Про Хрысто”, які яна ачольвае, стаўся адным з найважнейшых культурна-літаратурных асяродкаў беларушчыны, своеасаблівым пісьменніцкім саюзам у надзвычай складаны для Беларусі час. На рахунку яго ўжо салідная бібліятэка, прадстаўленая кнігамі Янкі Брыля, Ніны Мацяш, Ніла Гілевіча, Дануты Бічэль, Ірыны Жарнасек і многіх іншых. З 2002 года выходзіць серыя „Бібліятэка часопіса Наша вера”, рэдактарам якой з’яўляецца таксама Х. Лялько. Шчыра вітаюць тут творчую актыўнасць прадстаўнікоў усіх хрысціянскіх канфесій. Не будзе перабольшаннем сказаць, што падзвіжніцкая дзейнасць Х. Лялько дзеля сцвярджэння духоўных, нацыянальных каштоўнасцей Айчыны з’яўляецца арганічным працягам лёсаносных традыцый, запачаткаваных у далёкія і бліжэйшыя часы самаахвярнымі рупліўцамі беларушчыны, чые імёны трывала ўпісаны на скрыжалі беларускай гісторыі.

¹ А. Сямёнава, *Сад душы*, „Гэрмапілы” 2006, № 10, с. 245.

З Хрысцінай Лялько паэтам шырокая чытацкая аўдыторыя атрымала магчымасць пазнаёміцца значна пазней, чым з празаікам, хаця ў адпаведнасці з усталяванай здаўна практыкай паэтычная творчасць звычайна папярэднічае празаічнай. Праўда, і ў беларускай літаратуры знаходзяцца таму выключэнні. Так, Міхась Стральцоў, творчы пабрацім Максіма Багдановіча, у другой палове мінулага стагоддзя парушыў няпісаныя правілы і пасля кніг выдатнай прозы парадаваў чытача цудоўнай паэзіяй. Уласна, варта нагадаць, што паэтамі і празаікамі ў адной іпастасі выступалі і Уладзімір Караткевіч, і Янка Сінакоў.

Паэтычны плён Х. Лялько затрымаўся ў дарозе да свайго чытача на скрыжаваннях хіба найперш празмернай аўтарскай патрабавальнасці да сябе. Толькі ў 2006 годзе пабачыла нарэшце свет кніга яе вершаў *На далонях любові*. Прызнаны празаік, перакладчыца з італьянскай і польскай моў, вопытны рэдактар нарэшце рашылася падзяліцца сваім шматгадовым паэтычным плёнам, прынамсі, выбраным з яго, падзяліцца сваім непаўторным, неацэнным духоўным вопытам.

Асабіста маё знаёмства менавіта з паэтэсай Хрысцінай Лялько адбылося ў 1993 годзе на старонках вельмі цікавай па задуме і рэалізацыі кнігі *Храм і верш. Праваслаўныя святыні Усходняй Польшчы і беларуская духоўная паэзія*, укладзенай пісьменнікам-„белавежцам” Мікалаем Гайдуком. Выява Успенскай капліцы Свята-Ануфрыеўскага манастыра ў Яблачыне з неабсяжнай паломніцкай плынню адпавядала змешчанаму побач вершу:

Прыходзім паціху да Бога,
 Да Бога паціху прыходзім.
 Усё яшчэ баючыся перажагнацца
 на парозе ацалелага Храма,
 сарамліва здымаем шапкі.
 І то першы крок ад дзікунства,
 першы крок ад эпохі,
 калі заместа шапак сваіх
 здымалі з храмаў крыжы.²

У беластоцкім выданні гэты верш пададзены без назвы. Мне, хіба як і шматлікім іншым чытачам, вычуўся ў ім асабісты пакаяльны матыў, светлая надзея самога аўтара, што прамінае трагічны час прыніжэння

² *Першы крок* (1989), [у:] *Храм і верш. Праваслаўныя святыні Усходняй Польшчы і беларуская духоўная паэзія*, Беласток 1993, с. 65.

існага, сутнаснага ў чалавеку, што блудны сын нарэшце вяртаецца ў бацькоўскую святліцу.

Ды вось жа якраз Хрысціне Лялько не трэба было рабіць першага сарамлівага кроку на парог Святыні, каяцца ў нявер'і, непавазе да веры продкаў. Сціпла маўчала яна аб тым, што змушана была хаваць усё свядомае жыццё і што было адной з найвялікшых яе „таямніц”. Не абмінуць тут адну з імпрэсій Х. Лялько ў *Маленькіх таямніцах*: згадку пра незвычайны – сённяя з поўным правам можна сцвердзіць: знамянальны – дзіцячы сон, у якім з ранішняга туману ў

вялізныя бурачковыя півоні з сакавітым зяленівам лісця [...] выходзіць маладая жанчына ў блакітна-белым адзенні. Злёгка расхінаючы рукамі півоні, яна ціха ідзе да мяне, быццам плыве сярод гэтых незвычайных кветак. Невядома якім пачуццём угадваю-разумею: ідзе да мяне Багародзіца. Ад нечаканасці, захаплення і радасці ажно ўскрыкваю і... прачынаюся.

А ўдзень, у школе, на пазакласнай гадзіне, прысвечанай атэістычнаму выхаванню, не дае спакою вярэдлівы клопат: як надзейней схаваць, як зберагчы сваю незвычайную таямніцу³.

Апошнія дзесяцігоддзі ў Беларусі – пры ўсёй іхняй неадназначнасці для грамадства і асобнага чалавека – эпахальныя, знамянальныя ў духоўным плане. Уласна вырастае пакаленне, ахрышчанае бацькамі ўжо не ўпотаі або не з гатоўнасцю пацярпець за праведную справу (хоць далёка не кожны і зараз гатовы, можа або хоча выкарыстаць атрыманую свабоду выбару ці магчымасцей пераступіць парог вернутаі святыні, увайсці ў новаўзведзены храм). Вяртаецца на ганаровае, належнае ёй месца і традыцыя духоўнай паэзіі, якая, на шчасце, цалкам не занікала нават у самую агрэсіўную атэістычную пару: прамаўляла галасамі Казіміра Сваяка, паэтаў-эмігрантаў, Ларысы Геніюш, урэшце Зніча (Алега Бембеля). Сённяя на кніжнай паліцы бачым выданні, акрэсленыя як *Анталогія беларускай хрысціянскай паэзіі* ці *Зборнік беларускай духоўнай паэзіі*, кнігі паасобных паэтаў, дамінантным у якіх называецца духоўны матыў. Зразумела, пачалося і літаратуразнаўча-крытычнае асэнсаванне гэтай значнай культурна-эстэтычнай з'явы. Праўда, відаць, беларуская літаратура цяпер знаходзіцца найперш у стадыі наапаўнення фактычнага матэрыялу. І глыбокі аналіз паэтычнай духоўнай матэрыі, выпрацоўка мастацка-эстэтычных крытэрыяў яшчэ ў значнай ступені справаю прышласці, хаця

³ Х. Лялько, *Маленькія таямніцы*, „Наша вера” 2006, № 1, с. 44.

як не ўзгадаць тут, напрыклад, Алеся Яскевіча, Уладзіміра Конана, Юрыя Паталкова, Яна Чыквіна, чые даследаванні адкрываюць новыя далягяды ў асэнсаванні з’явы трансцэндэнтнасці ў беларускай літаратуры. Аднак усё яшчэ часта за духоўныя творы прымаюцца тэксты, якія толькі ўмоўна можна аднесці да гэтай жанравай катэгорыі. Нібы ўжо сама згадка аб біблейных падзеях, хрысціянскіх святых апырыўся прасякае твор духоўнасцю. Сапраўды, мяжу паміж духоўным і душэўным зместам вызначыць вельмі складана. Тут міжволі ўзгадваецца славуце мастакоўскае „ледзь-ледзь”, тыя пару рухаў пэндзля, якія раптам надаюць новую якасць твору.

Ды звычайна спроба вызначэння розніцы між душой і духам і не робіцца. Аднак пры пэўнай знешняй сінанімічнасці (умоўна кажучы) гэтых субстанцый – *душэнасцю*, сардэчнасцю, дабрынёй вызначаюцца стасункі чалавека з чалавекам, а *духоўнасць* – гэта найперш здольнасць пэўнай камунікацыі з Творцам, вычуванне ў нябачным свеце агульных этычных законаў развіцця і падпарадкаванне ім... Як не згадаць у чарговы раз агульнавядомае выслоўе апостала Паўла з Другога паслання Карынфянам: „Сеецца цела душэўнае, паўстае цела духоўнае. Ёсць цела душэўнае і ёсць цела духоўнае”. Пэўна, увесь свет – падарункам дзівосным чалавеку і варта нашага здзіўлення і ўдзячнай увагі кожная травінка пры сцежцы, бо і праз яе таксама праглядаюць неспавядальныя шляхі Гасподнія. А вось над тым, якім чынам слова пра гэты цуд жыцця стаецца не проста вершам аб прыродзе, хай сабе і эстэтычна вартасным, а словам духоўнай паэзіі, хіба яшчэ думаць і думаць.

Вілавочна, адна з адметных рыс паэзіі Х. Лялько абумоўлена тым, што першыя яе крокі па зямлі былі і першымі крокамі да Бога, у Храм. Дар веры ў прамым сэнсе аказаўся дадзеным паэтэсе разам з матчыным малаком. І вызначальным у яе духоўным, унутраным жыцці быў найперш не пошук, як у большасці побач з ёю, а чаканне, якое мусіла напоўніцца магчымасцямі ўсеагульнага звароту да сутнаскага, існага. З дня ў дзень, з году ў год працоўваўся вопыт цягнення, якое ж таксама ёсць адным з найгалоўных духоўных дароў, вартасцей. Ніякім чынам не пачуццё перавагі, асуджэння, ні намёку на фарысейскую паставу перад абдзеленымі верай – толькі спачуванне і просьба-малітва за іх гучаць у вершах паэтэсы. Асабістыя балючыя праблемы лірычнай гераніі Х. Лялько губляюць вастрыву ў параўнанні з тымі несправядлівасцямі, што чыняцца супраць Радзімы:

Просьба

Было цяпло, а выпаліў мароз:
 У маі светлым – рэдкая праява.
 Не трэба суму і не трэба слёз,
 на слёзы сёння я не маю права.
 Не маю права. Мой прыватны боль,
 Што значыць ён, калі баліць Айчына?
 Вялікі Божа, перажыць дазволь
 Майму народу горкую часіну⁴.

І ўрэшце прыходзіць хвіліна ціхай радасці, бо зроблены першыя крокі на парог Храма. Лірычная гераіня тут якраз сярод тых, хто шукае Бога, а сама паэтэса выяўляе сваю духоўную спеласць, здольнасць суперажывання. Пра тое ж, што чаканне Х. Лялько было па-свойму змагарным, яскрава сведчыць верш *Час вяртання*, датаваны 2000-ым годам:

Молатам разбіта немата.
 Вераю ўваскросхана святыня.
 Узрушэння светлая сляза
 У вачах няпрошана застыла.
 [...]
 Цуд адбыўся. І вяртання – час.
 Час надзеі. Час святла і веры...
 Добры Ойча, Ты прабачыў нас,
 Расчыніўшы ў Дом шырока дзверы (с. 38).

Строга-ўзнёслая інтэнсіўнасць выказвання забяспечана ў гэтым вершы ўнутраным вопытам, як уласна і прамы зварот да Госпада – зварот не раба, не наёмніка, а – сына, які жыцця свайго не ўяўляе па-за бацькоўскай ласкай. Так даецца сказаць толькі асобе, якая выпакутавала цуд вяртання часу святла і веры, падкрэслім, з поўным правам сказаць і ад імя іншых вернікаў. Тых, хто доўгімі гадамі таксама побач чакаў, калі ж можна будзе нарэшце ўкленчыць перад Малым Дзіцяткам ў адноўленай катэдры (*Нарэшце*, 1997):

І гадамі маўчала святыня,
 замкнёная, як вусны людзей...
 Так доўга не было Табе месца ў гэтай
 Катэдры.

⁴ Х. Лялько, *На далонях любові. Вершы*, Мінск 2006, с. 120. Далей пры спасылцы на гэта выданне ў дужках падаецца старонка.

Стаенкаю Бэтлеемскаю была тады
 душа кожнага з нас.
 І штогод, калі Святая Ноч абдымала зямлю,
 мы клалі на стол духмянае сена,
 і засцілалі яго белым абрусом надзеі.
 І цёплая радасць успыхвала ў сэрцах,
 Як агеньчыкі свечак на каляднай ялінцы.
 І песня святая расчыняла сцятыя вусны...

Нарэшце, Езу, прыходзіш Ты ў нашу
 адноўленую катэдру... (с. 40)

У 2010 годзе адзначалася 300-годдзе мінскай архікатэдры Імя Найсвяцейшай Панны Марыі, пра якую гаворыцца ў вершы *Нарэшце*. Часопіс „Наша вера” змясціў разнастайныя матэрыялы аб найстарэйшай каталіцкай святыні ў Мінску. Рэдактар выдання Х. Лялько нагадала, як у 90-я гады блізкага мінулага стагоддзя распачаўся перыяд змагання вернікаў за вяртанне сваёй святыні:

Ці зможа хто сёння палічыць бясконцыя гадзіны іх трывання на каленях
 з ружанцамі ў руках пад знявечаным Божым домам? На марозе і снезе, пад
 дажджом і слотаю штодня маліліся вернікі сталіцы разам з ксяндзам
 Уладзіславам Завальнюком за сваю галоўную святыню і абівалі парогі
 чыноўніцкіх кабінетаў...⁵

Адкрываўся ж святочны нумар часопіса вершам Х. Лялько, прысвечаным Мінскай архікатэдры – глыбокім паэтычным, духоўна-патрыятычным асэнсаваннем мінуўшчыны і сучаснасці Айчыны, народжаным змагарным вопытам цяргнення аўтаркі, вернасцю роднаму:

У гэтым краі, далёкім ад раю
 дзе нішчылі душы і храмы,
 дзе шмат руінаў, болю і драмаў,
 дзе плачуць так, як спяваюць.

У гэтым краі, далёкім ад раю,
 дзе памяць крывавіць, як рана,
 дзе гэтулькі знішчана і забрана,
 дзе ўзятае рэдка вяртаюць.

⁵ Х. Лялько, *Каб называць сябе дзецьмі Божымі...*, „Наша вера” 2010, № 3, с. 6.

У гэтым краі, далёкім ад раю,
насуперак здзекам і кпінам,
сваю святыню ўзняў з руінаў
люд верны роднаму краю.

У гэтым краі, далёкім ад раю,
у самым цэнтры сталіцы,
зайдзі ў святыню, каб памаліцца
і дакрануцца да раю⁶.

Дзіцячая „таямніца”, зберажоная і адначасова памножаная, пушчаная ў рост, як евангельскія таланты, вызначыла галоўныя прыярытэты, жыццёвы вектар Х. Лялько. „Таямніца” гэтая прывяла ў харвацкае Меджугор’е, дзе ўсё „любоўю Марыі спавіта, //Яе Мацярынскай апекай”, дзе ў кожнай хвіліне чуюцца „непаўторнасць // і вечнасць Нябеснай Айчыны” (Меджугор’е). Рэдактар кнігі *На далонях любові* паэтэса Данута Бічэль дакладна заўважыла ў сваёй прадмове *З матчынага саду*, што гэтая кніга,

у якой няма мытняў, візаў, шлагбаўмаў, дзе Беларусь натуральна і проста злучаецца з Еўропай, са светам. Геаграфія кнігі – планета Зямля, яе жывое дыханне і жывыя пачуцці людзей, якія яе насяляюць. А пачуццям межы не перашкода (с. 7).

Перуджа, Варшава, Сандомеж, Гданьск, Вільня... Своеасаблівым выпрабаваннем на вернасць спаконнаму, роднаму магла б стаць гэтая магчымасць адысціся ад прасторы, дзе момантамі зацяжка дыхаецца і верніку, і грамадзяніну-пагрыёту. Схавацца дзесьці ва ўтульнай ціхай мясціне, выракчыся шматлікіх праблем і болю: „Пакінуць крыж свой і пайсці... Якое простае рашэнне!” (с. 73). Сапраўды, для некага простае, але ж лірычная гераіня ўсведамляе, што адрачэнне „ад Беларусі беднай” немагчыма, як бы ты ні стаміўся, бо ад долі не ўцячы, не запырэчыць кону свайму (*Крыж*, 1997):

Сябе ад лёсу не схаваеш,
што б там ні думаў, ні мудрыў.
І крыж пакінуць немагчыма.
Мо толькі зняць на нейкі час...
Ён будзе ўсюды за плячыма,
аж покуль не ўздыме нас. (с. 73)

⁶ Ibidem, с. 1.

Не-не ды й натрапіш на меркаванне, што ў Нябеснай Айчыне, маўляў, няма ні габрая, ні рымляніна, ні эліна, а таму засяроджанасць на нацыянальным уяўляе сабой абмежаванасць, нават перашкоду на шляху да існага. Як, з другога боку, назіраецца перавод пытанняў пра нацыянальную, канфесійную прыналежнасць у плоскасць выбару, а гэта ж, безумоўна, з'яўляецца спакусаю для чалавека, часта проста фатальна дэзарыентаванага ў сучасным, такім уніфікаваным, мадэрнізаваным свеце. Адмаўленне або рацыянальны выбар тут бачацца самаволью асобы, парушэннем шляху, вызначанага самім нараджэннем чалавека якраз у дадзеных абставінах і могуць стацца нявыкананым заданнем, непадрыхтаваным ўрокам, які, хочаш не хочаш, а давядзецца некалі адпрацаваць. Менавіта праз незаменны тутэйшы вопыт чалавека адбываецца перастанне душэўнага ў духоўнае, спасціжэнне агульных этычных законаў. Уласна, здаўна сцверджана, што сапраўдная духоўнасць немагчымая без далучэння да каштоўнасцей нацыянальнага жыцця. Аб гэтым ў шэрагу сваіх твораў яскрава нагадвае і найвялікшы серб дваццатага стагоддзя Мікалай Веліміровіч⁷.

Х. Лялько ў сваім жыцці і творчасці якраз выяўляе гарманічнае адзінства Айчыны тутэйшай і Айчыны Нябеснай. Менавіта гэтай духоўна-этычнай цэласнасцю вызначаецца светапоглядная і мастацка-эстэтычная дамінанта яе твораў, што праяўляецца на ўсіх узроўнях іх вобразнай і стылёвай сістэмы. Пры тым вартымі ўвагі падаюцца назіранні над паэзіяй Х. Лялько літаратуразнаўцы Святланы Калядка. На яе думку, гераіня Х. Лялько „[...] добра ўсведамляе ілюзорнасць, а недзе і пераходнасць мяжы паміж зямным і боскім, паміж унутраным светам душы і знешнім светам фрагментарнай, хаатычнай рэчаіснасці, паміж цэласнасцю, завершанасцю боскага вучэння і шматварыянтнасцю яго інтэрпрэтацыі. Для паэтычнага самавыяўлення Хрысціны Лялько характэрна інтэрферэнцыя хрысціянскіх і традыцыйных літаратурных матываў, якія выступаюць у паэтычных творах у адносінах узаемазалежнага разгортвання, ва ўзаемнай адаптатыўнай зменлівасці частак зместу”⁸.

Мастацкі рэдактар паэтычнай кнігі Х. Лялько *На далонях любові* Галіна Хінка-Янушкевіч цалкам невыпадкова вынесла на вокладку адзін з кранальных лейтматываў кнігі: трапечацца на ветры лісце і вось-вось

⁷ Творения святителя Николая Сербского (Велимировича), *Библейские темы*, Москва 2005, с. 4.

⁸ С.У. Калядка, *Беларуская жаночая паэзія. Мастацкія канцэпцыі „жаночага шчасця”*, Мінск 2010, с. 153.

спадзе з галіны яблык. Сад, садок – зусім канкрэтны за вокнамі хаты, у які выбягалася ў шчаслівым маленстве, і сад, з якога нібы пачынаўся свет, а таксама сад жыцця, у якім кожны з нас выпявае... Просіцца сама сабою і аналогія з садам Эдэмскім, дастаткова ўжо распрацаваная і беларускім літаратурнаўствам. Аднак, трэба падкрэсліць, што глыбокі духоўны вопыт паэтэсы выключыў магчымасць-спакусу дачынення з сакральнымі зместамі як з крыніцаю культурных архетыпаў, проста тэмамі, што якраз і выводзіць многія сучасныя творы за межы духоўнай паэзіі.

Блез Паскаль у сваёй слаўтай кнізе *Думкі. Аб рэлігіі* сцвярджаў, што ўсе целы, зоркі, зямля з яе царствамі нявартыя слабейшага з розумаў, бо апошні ўсведамляе ўсё гэта і самога сябе, а целы нічога не здольныя ўсвядоміць. З другога ж боку, працягваў вучоны і глыбокі вернік, усе целы ў сукупнасці, усе розумы, разам узятыя і ўсе іх творы не вартыя нават найменшага праяўлення Любоўі, бо гэта якасць бясконца вышэйшага парадку⁹. Якраз паскалеўская традыцыя мыслення, адносіна да светабудовы і месца чалавека ў ёй сталася для Яна Чыквіна, думаецца, цалкам слушнаю падставаю для вызначэння аднаго з галоўных напрамкаў развіцця сучаснай беларускай духоўнай паэзіі як „паскалеўскага”: „«Паскалеўская» плынь у жанравым плане карыстаецца афарыстыкай, духоўнай максімай, споведдзю, медытацыяй, вершам-маленнем, вершам-просьбай [...]»¹⁰, – адзначае даследчык. Відавочна, што паэзія Х. Лялько па духоўнай сутнасці, урэшце мастацка-эстэтычным выяўленні гэтай сутнасці належыць менавіта „паскалеўскаму” шляху развіцця беларускай духоўнай паэзіі.

У згаданых ужо *Маленькіх таямніцах* Х. Лялько выказваецца мудрае падсумаванне:

[...] праз асабісты боль і слёзы, як праз ачышчальны агонь, Божае слова вядзе мяне да сэнсу сапраўднай любові, якой ніколі не бывае без ахвяры... Ці хоць бы без нашай згоды на яе¹¹.

Вялікімі любоўю і ўдзячнасцю, а таксама болем-тугою прасякнута паэтычная творчасць Х. Лялько. Найперш да той і аб той, якая жыццё дала, якая „на далонях любові” ўзгадала і навучыла свет белы любіць і шанаваць, ад якой нязмушана дар веры быў атрыманы і ўтрывалены

⁹ Б. Паскаль, *Мысли (о религии)*, Москва 1899, с. 184–185.

¹⁰ Я. Чыквін, „Паскалеўскі” і „авакумаўскі” шляхі развіцця беларускай паэзіі, [у:] *Шлях на прамой часу. Да гісторыі беларускай літаратуры Польшчы 1958–2008*, Беласток 2007, с. 191.

¹¹ Х. Лялько, *Маленькія таямніцы*, „Наша вера” 2006, № 1, с. 47.

Лірычная гераіня Хрысціны Лялько – шляхотная, далікатная, палкая, слабая і адначасова моцная сваёй шчырасцю, жаданнем добра іншаму, усведамленнем часовасці і вечнасці чалавечай.

Streszczenie

Swoisty charakter duchowej poezji Krystyny Lalko

Ostatnie dziesięciolecie na Białorusi, z całą ich kontrastowością w życiu społecznym, są epokowe, znamienne pod względem wypełniania potrzeb duchowych jednostki. Wraz z wolnością wyznania odradza się tradycja duchowości w literaturze. Krystyna Lalko, znana białoruska pisarka, tłumaczka z języka włoskiego i polskiego, wieloletnia redaktor katolickiego pisma „Nasza Wiara”, autorka tomu poetyckiego *Na dłoniach miłości* (Mińsk 2006), w swym życiu i twórczości konsekwentnie wyznaje duchowo-etyczne wartości chrześcijaństwa. Cechą zasadniczą jej poezji jest oczekiwanie na powszechny zwrot ku Stwórcy, nie zaś jak u większości współczesnych – poszukiwanie wiary. W swym literacko-estetycznym wyrazie liryka Lalko należy do tzw. pascalowskiego nurtu białoruskiej poezji duchowej, związanej z charakterystyczną dla Blaise’a Pascala tradycją myślenia, stosunku do świata i miejsca w nim człowieka.

Summary

The peculiarity of religious poetry by Christina Lyalko

Recent decades, in Belarus, despite all their contrast to the society and the individual, are epoch-making, momentous in the spiritual sense. With freedom of religion traditions of spirituality are also being revived in literature. Christina Lyalko, famous Belarussian prose writer, translator from Italian and Polish languages, many years editor of the Catholic magazine “Our Faith”, author of the book of poetry *Na dalonyah ljubovl* (Minsk 2006), in her life and works consistently professes spiritual and ethical values - obtained by an individual at his very birth - aiming at revealing the harmonious unity of the Earthly life and the Life in Heaven. It is noteworthy that a key moment in her spiritual life was not a search for faith, as the majority of her contemporaries would do, but the expectation of the universal conversion to the existing. In its spiritual essence and its artistic and aesthetic manifestation poetry by C. Lyalko belongs to the “Pascalian” branch of development of the Belarussian religious poetry, associated with the tradition of thinking, attitude to the universe and individual’s place in it, which are peculiar to B. Pascal.